

Nr 986

Av herr Lothigius, om värdesäkring av trafiklivräntor, m. m.

I vårt alltmer välutvecklade samhälle har en större uppmärksamhet kunnat ägnas också åt de människor som utan egen förskyllan råkar ut för olycksfall eller drabbas av särskilda svårigheter. Förutom de personliga försäkringar av grupp- eller av individuell karaktär som i dag förekommer och som numera omfattas av många ger lagen om allmän försäkring nu ett bättre skydd för olycksfall. Samtidigt som samhället alltså beretts möjlighet att lämna större hjälp för de olycksfall som inträffar står de personer, som tidigare drabbats av olycksfall men befinner sig i samma situation som dagens, i ett betydligt sämre ekonomiskt läge. Jämlikhetsdebatten, som gäller människor i olika åldrar, yrken och inkomstgrupper, koncentrerar sig övervägande till friska och arbetsföra personer, även om man genom olika åtgärder försöker tekniskt och ekonomiskt utveckla hjälpen åt de skadade. Någon jämlikhet mellan dem som skadats i ett tidigare skede och nuläget finns dock inte. Det egendomliga är att den som under många år fått bära sitt lidande har det sämre ställt än en person som i dagens läge drabbas av en skada. Skall de skadade — många ännu inte mer än i medelåldern — som lever i 1970-talets samhälle behöva vara beroende av exempelvis 1930- eller 1940-talets sociala syn på tillvaron? Den preskription som i många försäkringsjuridiska mål måste tillämpas får inte vara avgörande huruvida en människa skall behöva leva under ytterst begränsade ekonomiska omständigheter.

Det ärende som här upptas till behandling behöver ingen närmare presentation, då intyg och utlåtande ger tillräcklig insyn i sakförhållandena. En 14-årig pojke skadas vid en kollision mellan bil och cykel, där pojken frikännes från ansvar för olyckan. På grund av vissa familjeförhållanden finns ingen som bevakar hans rätt inför domstol. Preskriptionen gör att han som vuxen ej har möjlighet att uppta målet på nytt. Hela livet omgestaltas för denne pojke genom hans arbetsoförmåga. I jämförelse med kamraterna ter sig allt annorlunda. Han får dock så småningom uppleva tillfredsställelsen att bilda familj, dock hela tiden med vissheten att inte kunna uppnå den standard som de flesta lyckats nå. Varje dag är en kamp för att klara det nödvändigaste. Ingenting finns som kan förgylla vardagen. Vad vore naturligare än att en sådan person finge sitt fall omprövat för att erhålla jämför-

bar ersättning med dagens fall. Försäkringsbolaget Fylgia har, efter det jag anhållit därom, som en vänlig gest under 1969 utbetalat ett belopp av 5 000 kronor med erkännande av att 1930-talets försäkringsförhållanden var helt otillräckliga. Det av dåvarande statsminister Erlander besvarade brevet (*bilaga 5*) ingav en förhoppning att 1964 års utredning skulle kunna genomföra ett system med värdesäkra trafiklivräntor som också skulle gälla de äldre trafiklivräntornas problem. Denna förhoppning tycks ha grusats. Det borde vara möjligt för riksdagen att kunna ta upp detta problem i den anda herr Erlander uttalat sig.

Under hänvisning till vad ovan anförts och åberopande bifogade handlingar hemställas,

att riksdagen måtte besluta

att herr Thorild Oldenburg, Grängsgatan 11 A, Jönköping, förklaras berättigad att för sitt uppehälle få del av tillräckligt stor trafiklivränta; samt

att en förutsättningslös prövning sker av de äldre trafiklivräntorna så att dessa på ett rättvisare sätt anknytes till dagens situation.

Stockholm den 28 januari 1970

Carl-Wilh. Lothigius (m)

Avskrift av journal över expl. från Jönköpings lasarett, kir. avd.

1930	Oldenburg, Torild Olof Roland
N:o 606	14 år
In. 8/4	Ö. Storgatan 81, Jönköping
Inskr. 9/4	Fractura complicata cranii c. contusione et protusione partis cerebri — fractura claviculae dex.
Ut. 16/5	

O. B. Med cykel kört på en bil från sidan.

Enligt chaufförens uppfattning troligen kört huvudet i dörrhandtaget på bilens sida, kastades sedan i gatan. Hitfördes omedelbart. Förlorade medvetandet, men har varit orolig före inkomsten.

Inkom kl. 18.35 den 8/4.

Status vid inkomsten.

Helt omtöcknad, våldsamt agiterad, jämrar sig högt och sparkar och slår — tycks ha hallucinationer.

Grova kraften i höger sida god, i vänster även god, ehuru en påtaglig skillnad finnes mellan höger och vänster. Vänstersidig *facialis pares*, ej uttalad i övre grenen. *Puls* något långsam, c:a 60, men liten och jämn.

L.s. På höger sida motsvarande gränsen mellan frontale och parietale synes ett ca 3 cm långt i nästan sagittal riktning förlöpande sår, genom vilket ett drygt valnötstort parti hjärnsubstans prolaberar. Därutanför palperas lösa benfragment.

Op (R.E.) omedelbart. Friläggning, excision av hudkanterna, avlägsnande av prolaberad hjärnsubstans, reposition av benfragment, periost sitions-sutur, primär hudsutur.

1/2 % novokain lokalt. Excision av hudkanterna, friläggning medelst förlängning av såret framåt och medialt. Under de främre delarna av såret äro flera benfragment pressade utåt av hjärnsubstansen. Bakåt-lateralt är kanten jämn och fast. En mindre, c:a 50-öre-stor bensplittra, vilken är helt lös, avlägsnas, de prolaberade delarna av hjärnan avlägsnas trubbigt, medelst våta kompresser försiktigt hjärnytan och de frambuktande fragmenten på sin plats, varpå så gott sig göra låter periostet hopdrages över defekten, vilket lyckas med någon cm mellanrum mellan kanterna, varpå huden sys primärt med silkworm och lätt kompressionsförband anlägges. Strax före och under op. kräkes pat. matrester.

40 enh. tetanusantitoxin ges därpå.

Efter op. är tillståndet ganska gott, pat. klarnar något. Puls 62. Ungefär mitt på höger klavikel palperas en splitterfraktur. Provisoriskt stödförband med fasta bindor.

17/4. Pat. har raskt klarnat, paresen av v. *facialis* minskar stadigt. Sutu-

rerna tagna, på ett ställe fuktar snittranden något (liquor?) — Sedan 15/4 angina med rodnad, svullnad och proppar i tonsillerna.

16/5. Hem frisk. Överallt kännes nu fast botten å den forna defekten. Klavikel läkt. Besvärsfri.

12/7. Pigg och kry. Kan cykla som förr. Inga nervrubbn. Full kraft i v. sida. Lok: väl läkt ärr, något synligt i hårfästet. $3 \times 1,2$ cm bred defekt i benet, fast, ej pulserande ärr. Subj. 0.

12/8. Rättsintyg utsägende läkning nu, men påpekande risken traumatisk epilepsi.

Att en person, som enligt lasarettjournalen Torild Olof Roland Oldenburg, Ö. Storgatan 81, Jönköping, vårdats å Jönköpings lasarett kirurgiska avdelning under tiden 8/4—16/5 1930 för följande skador, vilka han ådragit sig enligt uppgift vid kollision med bil strax före inkomsten, nämligen komplicerat brott å skallen med öppen hjärnskada och högersidig nyckelbensfraktur, att han undergick omedelbar operation och att efterförloppet gestaltat sig gynnsamt utan komplikationer, att han på grund av dessa sina skador varit arbetsoförmögen under en tid av 3 månader från den 8/4, att vid undersökning den 12/7 1930 följande iakttagits: defekt i benet mätande 3 ggr 1,5 cm, utfylld av fast, ej pulserande bindväv, ingen ömhet, inga tecken till kvarstående rubbningar från nervsystemet, funktionellt väl läkt nyckelbensbrott;

att han nu företer läkning utan kvarstående men av någon betydelse men att möjlighet finnes för framtida rubbning i hans hälsa, framför allt uppkomsten av en s. k. traumatisk epilepsi, hänförlig till dessa skador, ehuru för närvarande därom intet bestämt kan utsägas, intygas härmed på heder och samvete att företes inför rätta.

Jönköping den 12/8 1930.

Avskrift.

Sedan undertecknad den 26 mars 1935 avgivit utlåtande angående härstädes vårdade Olof Torild Roland Oldenburg, född den 7/2 1916, från Jönköping, har Oldenburg under tiden den 22/8—6/9 1935 varit intagen å Jönköpings lasarett, där han undergått operation å platsen för den förut ådragna huvudskadan. Då Oldenburgs hälsotillstånd därefter icke undergått någon påtaglig förändring och de epileptiska anfällen även därefter uppträtt, anser jag mig böra vidhålla mitt tidigare utlåtande, att han måste anses vara för framtiden oförmögen till arbete.

Ryhovs sjukhus, Jönköping den 2 maj 1936.

H. Bagger-Jørgensen

Överläkare

Vidimeras:

Vera Nordin *Arne Dehlin*

Stockholm den 4 februari 1964.

Herr T. Oldenburg
Grängsgatan 11 a
Jönköping

Jag är tacksam för Ert brev av den 23/1 och den tidningsartikel om Er situation som Ni bifogat.

Vi är inte obekanta med problemet.

Eftersom tidningsartikeln inte är alldeles färsk, vore jag tacksam för några kompletterande rader om situationen just nu:

Har Ni inte kunnat arbeta sedan maj månad 1962 heller?

Har Ni nu någon förtidspension med anledning av skadorna?

Detta är ett så pass allvarligt problem att jag är tacksam för en liten redogörelse som svar.

Er tillgivne

Tage Erlander

Dir.ass B Törnblad/S-B K

Den 13.4.1964

Skantzes Advokatbyrå
 Jönköpings Juridiska Byrå
 Advokaten Åke Grunditz
 Box 1057
 JÖNKÖPING

Broder!

*Betr. O T R Oldenburg**Skada nr AK 1364/30 — AK 70126*

Brevet av den 6.4.1964 jämte avskriften av brevet den 1.11.1963 bekräftas. Tyvärr har originalet av sistnämnda brev — trots intensiva efterforskningar — icke kunnat spåras.

Oldenburgs skada är naturligtvis ytterst beklaglig, inte minst av den anledningen att ansvarssummorna för trafikförsäkring vid tiden för olyckan ej uppgick till högre belopp än 20 000 kr. Det är alltså detta belopp som sammanlagt är tillgängligt för reglering av Oldenburgs skada.

Av ansvarssumman hade t. o. m. den 6.6.1941 utbetalats omkring 11 000 kr. för att täcka uppkomna kostnader under den akuta sjukdomstiden. Återstående belopp avsattes till en livränta på livstid, och Oldenburg erhöll där- efter inte fullt 385 kr. per år.

År 1962 önskade Oldenburg ett större engångsbelopp, och det utbetalades då på en gång 5 000 kr. till honom. Livräntans återstående kapitalvärde uppgick därefter till omkring 2 000 kr., och livräntan måste därför nedsättas för återstående livstid.

Givetvis är den livränta som Oldenburg nu kan erhålla från den återstående ansvarssumman av ganska obetydligt värde för honom.

Men å andra sidan är det oss bekant att Oldenburg numera uppbär icke obetydliga belopp från de sociala försäkringarna vartill kommer vanliga barnbidrag m. m. Med hänsyn härtill torde Oldenburg och hans familj i varje fall inte helt sakna medel för sitt uppehälle, även om det naturligtvis inte kan bli tal om något överflöd.

Detta ärende har efter utredning varit föremål för överläggningar på vårt bolag. De enda möjligheter som står oss till buds är emellertid att betala antingen livränta med ett årligt mindre belopp under Oldenburgs återstående livstid eller också på en gång det återstående kapitaliserade värdet av livräntan med cirka 2 000 kr.

Det är vår förhoppning att Oldenburg är införstådd med våra svårigheter att tillfredsställa hans anspråk på annat sätt än genom någon av de här angivna möjligheterna.

Om Oldenburg önskar erhålla återstående kapitalbelopp på en gång skall vi gärna gå honom till mötes och utbetala detta så snart vi får hans besked.

Högaktningsfullt

TRYGG-FYLGIA

Bilförsäkring

B. S.

Stockholm 28.1.65

Herr Thorild Oldenburg
Grängsgatan 11 A
JÖNKÖPING

Ni har i ett par skrivelser riktat Er till mig och påpekat den situation som Ni befinner Er i. Jag har i frågan haft kontakt med Social- och Justitieministern och vill svara följande.

En rättsutredning har företagits i justitiedepartementet på grundval av handlingarna i Ert ärende hos högsta domstolen angående återställande av försutten tid. Denna utredning kom till slutsatserna att en av Er mot skadevållaren eller dennes försäkringsbolag riktad skadeståndstalan skulle, efter invändning från motparten, komma att ogillas på grund av inträdd preskription och att också en eventuell skadeståndsfordran från Er sida gentemot Er förre förmyndare numera torde vara preskriberad.

Det förefaller alltså uteslutet att Ni domstolsvägen skulle kunna få någon ersättning utöver vad Ni redan tillförsäkrats på grund av trafikolyckan.

Upplysning har inhämtats om omfattningen av den ersättning Ni uppbär med stöd av lagen om allmän försäkring. Från Jönköpings läns allmänna försäkringskassa har även meddelats att man är medveten om att Ni och Er familj lever under svåra ekonomiska förhållanden och att man inte tänker försitta någon möjlighet att inom den allmänna försäkringens ram göra vad man kan för Er. Kungl. Maj:t förfogar tyvärr inte själv över något anslag, från vilket Ni kan erhålla ekonomiskt bistånd.

Den trafiklivränta, som Ni fått på grund av olyckan, uppgår enligt uppgift från försäkringskassan för närvarande till 126 kronor om året. Att livräntan är så oansenlig beror, som Ni vet, på att högsta ersättningsbelopp vid personskada i trafik år 1930 var endast 10 000 kronor och att trafiklivräntorna inte är värdeförsäkrade. Statsmakterna har länge haft sin uppmärksamhet riktad på hithörande frågor, och i början av år 1964 tillsattes en utredning med uppgift att undersöka möjligheterna att genomföra ett system med värdesäkra trafiklivräntor. I utredningens direktiv rekommenderades de sakkunniga att om möjligt i ett första delbetänkande redovisa förslag till lösning av de äldre trafiklivräntornas problem. På längre sikt kan detta kanske leda till att Er situation förbättras.

Det är ett omfattande uppdrag, som de sakkunniga fått att fullgöra. Utredningen pågår, och det är ännu för tidigt att förutspå hur länge det dröjer innan den är slutförd. Jag ber Er därför att ha tålamod en tid till och inte se alltför pessimistiskt på framtiden.

En promemoria över Ert fall kommer att överlämnas till utredningen för kännedom.

Er

Tage Erlander

Jönköping 11.12 -62

Bäste Thorild!

Till svar på ditt brev av den 6 dennes vill jag svara Dig. *Jag har icke någonsin fullföljt någon talan och sålunda har jag aldrig fått några pengar.*

Du frågar varför jag inte förde någon talan mot bilföraren. Härpå kan jag säga Dig, *att jag aldrig varit behörig att tala för Din räkning.* Så länge Du av ålder var omyndig *tillkom talerätten Din mor* och sedan Du omyndigförklarats Din förmyndare.

Av Dig angivet citat från polisrapporten kommer jag själv inte ihåg så här lång tid efteråt.

Jag minns emellertid, att jag var mycket intresserad av hur det skulle gå. Jag är ledsen såsom Du att olyckan fick sådana konsekvenser *men Du kan inte i något avseende med fog göra mig ansvarig för händelsernas utveckling.*

Anton.

Jönköping den 29/5 1962

Då det är min önskan att nedanstående skall komma till vederbörande myndigheters kännedom, ber jag få framföra följande.

Jag har aldrig på något sätt, skriftligt eller muntligen, från Ryhovs sjukhus eller annorstädes, blivit underrättad om de allvarliga konsekvenser, vilka voro en följd av den trafikolycka min son, Olof Thorild Roland Oldenburg, utsattes för den 8 april 1930.

På heder och samvete:

Ellen Anderson

Att ovanstående underskrivits av Oldenburgs moder, intygas härmed:

Walfrid Eklöf

Brita Eklöf

F. svetsaren Thorild Oldenburg, f. 16 02 07, Grängsgat. 11 A, Jönköping, som sedan åtskilliga år tillbaka vid olika tillfällen konsulterat mig, lider av en posttraumatisk encephalopathi (hjärnsjukdom efter traumatisk hjärnskada) på grund av en mycket svår hjärnskada med hjärnsubstansförlust vid trafikolycksfall i april 1930. De symptom, han sedan lidit av, voro i början epileptiska anfall, som sedermera med medicinering ha hållits tillbaka. Någon traumatisk demens har icke utvecklats, väl däremot alltmer framträdande ixofrena förändringar i psyket. Han är abnormt uttröttbar, har nedsatt mnemofixation, svårt att klara psykiska ansträngningar. Ibland har han besvärlig huvudvärk, lider även av kron. sömnlöshet. Viss överkänslighet för sinnesintryck, synnerligast buller, är omisskännlig. Han är utpräglat alkoholintolerant. Hjärnskadetest utfaller positivt. — Framtidsutsikterna äro dåliga.

Härtill kommer att han även har ett glaukom (grön starr), som orsakar viss synnedsättning.

På grund av de nämnda, posttraumatiska skadorna är han sedan flera år helt arbetsoförmögen, vilket allt härmed intygas.

Jönköping den 28/12 1969.

Gunnar Adell

överläkare